

Har du hört ett rykte?

DET KRISTNA KLOSTERLIVETS ursprung förknippas med den helige Antonios, en egyptier som föddes år 251 och blev en bra bit över hundra år gammal. I många år bodde Antonios ensam, exponerad för allt som var tilltrasslat, förstört och orent inom honom, men också för Guds oändliga barmhärtighet. Frukten av sin långa askes uttryckte han koncist på sin ålderdom med en formulering som kom rakt från hjärtat: "Jag fruktar inte längre Gud, jag älskar honom."

Under den sista tredjedelen av sitt liv var Antonios omgiven av lärjungar. Ryktet om hans heliga livsföring nådde långt. Till och med kejsaren, Konstantin den store, ville träffa honom. "Ska jag resa dit?" frågade Antonios sin vän Paulus. "Om du reser", svarade Paulus, "kommer du att kallas *Antonios*. Låter du bli att resa, kommer du att kallas *abba* Antonios." Ordet *abba*, 'far', känner vi igen från Nya Testamentet.

Det var alltså genom att bliva vid sin läst, genom radikal uthållighet i den livssituation som var hans, som Antonios fick faderlig auktoritet och fruktbarhet. Fler och fler började också betrakta honom just som en far: som en människa som gav dem liv i Kristus. Några av dem kom resande långväga ifrån. I en urgammal, pålitlig samling berättelser om Antonios hör vi om en gruppresa för sådana pilgrimer:

Några bröder begav sig från Sketis till Abba Antonios. När de steg i en båt för att resa till honom mötte de en annan abba som skulle åt samma håll. Bröderna kände inte igen honom. När de satt i båten talade de om Fädernas ord, om ord ur Skriften och om sitt hantverk men abban teg hela tiden. Det visade sig när de gick iland att också abban var på väg till Abba Antonios. När de kom fram sade Abba Antonios till dem: "Ni fick gott sällskap på resan: denne abba." Till abban sade han: "Du fick goda bröder som var med dig, Abba." Abban svarade: "De är visserligen goda, men deras gård har inte någon port, så den som vill kommer in i stallet och lösgör åsnan." Det sade han för att de talade om allt som föll dem in.

Det finns flera saker som gör intryck i denna historia. Först och främst Antonios hjärtliga mottagande. Han hade levat en mansålder i ensamhet och självförsakelse. Ändå hade han inte slutat vara älskvärd mot sina gäster. En annan sak som slår oss är den anonyme gamlingens underfundighet. I flera dagar har han observerat sitt resällskap. Han har sett att männen är generösa och välmenande: ”De är visserligen goda.” Därom råder inget tvivel.

Men så är det det där med åsnan, åsnan som inte är tillräckligt väl inlåst. En åsna var för genomsnittsbonden i antikens Egypten som en bil, buss och traktor i ett: en nödvändighet för det dagliga uppehållet. När den gamle använder åsnan som metafor är det för att visa att man går miste om något väsentligt, en helt nödvändig resurs, när man talar obehärskat – till och med om ämnet är uppbyggligt. När vi säger rakt ut vad vi tänker på är det en inre rikedom som går förlorad, en inre kraft som sviktar. Det är värt att lägga märke till den gamles ordval. Han förebrår sina unga vänner för att de säger ”allt som faller dem in”.

Det finns alltså ett stadium när talet är *potentiellt*, när en tanke redan är formulerad och ligger på tungan. I det stadiet, lär vi oss, är vi helt och hållet fria. Vi kan välja att tala eller att hålla tyst. Den gamle antyder att vi bör överväga noga vilket vi väljer, eftersom det är mycket som står på spel: åsnan, vår inre generator!

DET SKADAR INTE ATT reflektera över sådant i dag, när allt är upplagt för att vi ska säga absolut allt som faller oss in, gärna så offentligt som möjligt. Stora åsneflockar travar omkring helt vilt utan att de tycks göra någon som helst nytta. Då blir det offentliga samtalet lätt ganska ytligt – kanske också människors umgänge.

Är vi medvetna om hur stor effekt ett *gott* ord kan få? Har vi reflekterat över hur lätt småpratet blir till ett öronbedövande, passiviserande oväsen? Och om vi har det – ser vi det ansvar vi själva har när vi väljer mellan att tala och att tiga? Friheten har vi nämligen *alltid*, hur mycket det än kliar på tungan. Som det står i Jesus Syraks bok (19:10): ”Har du hört ett rykte, så göm det till din död. Var lugn, det spränger dig inte.”

Översättning: Alva Dahl

ERIK VARDEN har till nyligen varit abbot i trappistklostret Mount Saint Bernard Abbey i England. Han utnämndes under hösten 2019 av påve Franciskus till biskop i det katolska stiftet i Trondheim. Erik Varden är kolumnist i *Pilgrim*.

fr Erik Varden